

โครงการยววิจัยเศรษฐกิจชุมชนฉบับสมบูรณ์ ปี 2552
โครงการ เรื่อง การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนสู่ชุมชน

อาจารย์ที่ปรึกษา นางประทีป ศรีวุ่น
โรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์

คณะผู้วิจัย

1. นางสาวกรรณิกา แก้วมณี
2. นางสาวรงทิพย์ พลายวัง
3. นางสาวสุปรिता ไชยจิตร

15 กันยายน 2553

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ชุดโครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ตอนกลาง”

ก

กิตติกรรมประกาศ

โครงการยู่วิจัยเศรษฐกิจชุมชน เรื่อง การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนผู้
ชุมชน โรงเรียนหารเทรังสีประชาสรรค์ จังหวัดพัทลุง สำเร็จลงได้ด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว) ชุดโครงการวิจัย การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ตอนล่างที่ให้ทุน
สนับสนุน

ขอขอบคุณ คุณครูประทีป ศรีวุ่น คุณครูกัลยภัทร จิตเกลี้ยง ที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ ช่วยเหลือ
ตลอดจนตรวจสอบ โครงการวิจัย จนสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการ ธนาคารขยะของโรงเรียนผู้
ชุมชน และเผยแพร่แก่หน่วยงานที่สนใจ ขอขอบคุณนายกเทศมนตรีตำบลกำแพงเพชร จังหวัดสงขลา ที่ให้
ข้อมูลในการบริหารจัดการธนาคารขยะและให้การต้อนรับคณะครู นักเรียนที่ไปศึกษาดูงาน ตลอดถึง
ผู้ปกครองนักเรียน เขตเทศบาลตำบลหารเทา ที่ให้ข้อมูลและเป็นผู้เข้าร่วมโครงการ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

นางสาวกรรณิกา แก้วมณี

นางสาวรังทิพย์ พลายวัง

นางสาวสุปรिता ไชยจิตร

ชื่อโครงการ : การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนสู่ชุมชน

ผู้จัดทำ : นางสาวกรรณิกา แก้วมณี นางสาวรงทิพย์ พลายวัง นางสาวสุปรिता ไชยจิตร

ครูที่ปรึกษา : นางประทีป ศรีวุ่น นางสาวกัลยภัทร จิตรเกลี้ยง

โรงเรียน : หารเพ็งรังสีประชาสรรค์ จังหวัดพัทลุง

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนสู่ชุมชน มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน 2) เพื่อนำวิธีการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนไปจัดการขยะในครัวเรือนได้อย่างมีระบบ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนโรงเรียนหารเพ็งรังสีประชาสรรค์ ปีการศึกษา 2553 จำนวน 140 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 140 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหารเพ็ง อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ระยะเวลาในการดำเนินการ 6 เดือน ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2553 – 15 กันยายน 2553 งบประมาณในการดำเนินการ จำนวน 15,000 บาท เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ นักเรียนและผู้ปกครอง

จากการศึกษาพบว่า

1) การบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน พบว่า นักเรียนรู้วิธีการคัดแยกขยะร้อยละ 90.72 และนักเรียนนำขยะมาฝากกับธนาคารขยะ มากที่สุด คือ พลาสติก แก้วน้ำ ขวดน้ำ เศษแก้ว ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการบริหารจัดการธนาคารขยะโรงเรียน คือ โรงเรียนสะอาดน่าอยู่ ฝึกนิสัยให้รู้คุณค่าของขยะ นักเรียนพึงพอใจกับการฝากเงิน 1 ห่องต่อ 1 สมุดเงินฝาก พอใจกับการบริหารจัดการธนาคารขยะของคณะกรรมการนักเรียน และก่อให้เกิดรายได้จากการขายขยะ ซึ่งในรอบ 3 เดือนของการดำเนินงานธนาคารสามารถขายขยะได้เป็นเงิน 1,670 บาท

2) การนำวิธีการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนสู่ครัวเรือน/ชุมชนพบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีสมาชิกระหว่าง 1-5 คน นักเรียนได้นำวิธีการคัดแยกขยะจากโรงเรียนไปเล่าแก่สมาชิกในครอบครัวทราบ ร้อยละ 80.71 สมาชิกในครัวเรือนและนักเรียนมีการคัดแยกขยะ ร้อยละ 97.15 วิธีการคัดแยกขยะในครัวเรือนส่วนใหญ่จะแยกประเภทขยะรีไซเคิล มากที่สุด แยกไปไม่ทำปุ๋ย กลบฝัง ขยะที่แยกแล้วนำไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่จะขาย ผลที่ครัวเรือนได้รับจากการเข้าร่วมโครงการธนาคารขยะ คือ บ้านเรือนสะอาดน่าอยู่ เพิ่มรายได้จากการขายขยะ ชุมชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะมากขึ้น

ก
สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานการวิจัย	2
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	2
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับธนาคารขยะ	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของประชาชน	9
บริบทของชุมชน	12
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธนาคารขยะ	14
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	16
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	16
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	16
การเก็บรวบรวมข้อมูล	16
การวิเคราะห์ข้อมูล	20

ต่อ

บทที่ 4 ผลการศึกษา	21
ส่วนที่ 1 ข้อมูลการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน	22
ส่วนที่ 2 ข้อมูลการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสู่ชุมชน	25
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายการศึกษา	29
สรุปและอภิปรายการศึกษา	29
บรรณานุกรม	32
แบบสัมภาษณ์ข้อมูลการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน	37
แบบสัมภาษณ์ข้อมูลการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสู่ชุมชน	39
ตารางแสดงรายรับ จากการขายขยะ	41
ประมวลภาพการดำเนินการบริหารจัดการธนาคารขยะใน โรงเรียน	42

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยปัจจุบันมีการพัฒนาตามความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง อยู่ตลอดเวลา การจะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต้องพัฒนาคนเป็นสำคัญ เพราะคนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ายิ่ง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 (2550 – 2554) ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งคือ ต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรม ใช้ชีวิตอย่างรอบรู้เท่าทัน มีสุขภาวะที่ดีอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ที่จะขับเคลื่อนสังคมต่อไป ดังนั้นในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติจึงควรคำนึงถึงคุณภาพ และคุณธรรมไปพร้อมๆ กัน โดยคุณภาพสร้างความเจริญทางวัตถุ ส่วนคุณธรรมสร้างความเจริญทางจิตใจ ปัจจุบันสังคมไทยมีความเจริญทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ ปัญหาสุขอนามัย ปัญหาภาวะโลกร้อน และที่สำคัญคือปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งนับวันก็ยังมีปริมาณมากขึ้น

ปัญหาขยะมูลฝอย เป็นผลพวงของปัญหาประชากร ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พร้อมกับความเจริญด้านต่างๆ หลังไหล และ ขยายตัวเข้าสู่ชนบท ทุกท้องที่ของชุมชน ประชากรเหล่านี้มีค่านิยมในการดำรงชีวิตที่ให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์และความสะดวกสบายในการบริโภคเป็นหลัก และมีค่านิยมในการบริโภค แบบทิ้งขว้างในลักษณะการใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทขวดแก้ว ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษ ผลิตภัณฑ์ทำจากโฟม ผลิตภัณฑ์ทำจากอลูมิเนียม ค่านิยมเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาขยะตามมามากมาย (รวีกันต์, 2544) นอกจากนี้ ปัญหาขยะมูลฝอยยังเกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ใบไม้ เศษหิน ฝุ่น ขี้เถ้า และการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล สถานที่ทำงาน เช่น สารพิษ สารเคมี ขยะติดเชื้อ โลหะ แก้ว อุปกรณ์ไฟฟ้า กระเบื้อง เครื่องเรือน เครื่องปั้นดินเผา ผ้า ขนสัตว์ การก่อสร้างอาคาร ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เช่น ไม้ อีฐ เศษเหล็ก ขากสัตว์ มูลสัตว์ เศษหญ้า ฯลฯ ทั้งที่ขยะมูลฝอยเหล่านี้ บางชนิด สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้อีก แต่กลับถูกมองข้ามความสำคัญจากครัวเรือนและชุมชนไป ส่งผลให้ทุกท้องที่ในแต่ละชุมชนเต็ม

ไปด้วยขยะ ถ้าไม่รีบดำเนินการหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้ทันทั่วทั้งที่ อาจนำไปสู่ปัญหาวิกฤติ ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ที่ยากเกินกว่าจะแก้ไขในอนาคต

ดังนั้นทุกคนในสังคมจึงต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการสร้างจิตสำนึก ให้รู้จักรับผิดชอบ ในการรักษาความสะอาด รู้จักทิ้งขยะมูลฝอยลงในภาชนะที่ถูกต้อง สร้างจิตสาธารณะในการร่วมด้วยช่วยกัน เก็บ ทิ้ง กำจัดขยะอย่างถูกสุขลักษณะและไม่ทำลายสภาพแวดล้อม

โรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์ อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหารเทารังสี ซึ่งเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมลง ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมาก ในแต่ละวันจากการสำรวจพบว่า ในแต่ละสัปดาห์ มีขยะประเภทใบไม้ จำนวน 200 - 350 กิโลกรัม พลาสติกประมาณ 100 - 120 กิโลกรัม กระดาษ 70 - 80 กิโลกรัม แก้วน้ำพลาสติกและอื่นๆ ประมาณ 5 - 10 กิโลกรัม (ข้อมูลสารสนเทศงานสิ่งแวดล้อมโรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์ , 2552)

โรงเรียนจึงได้วางแผนการจัดการขยะมูลฝอย ให้เหมาะสมกับศักยภาพ เนื่องจากปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยมิใช่จะแก้ไขได้ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บกวาดเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องรณรงค์ให้นักเรียนรู้จักการทิ้งขยะอย่างถูกวิธี รู้คุณค่าของขยะ และมีการคัดแยกขยะก่อนที่จะ

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น โรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์ จึงเห็นว่า วิธีการแก้ไขปัญหามูลฝอย ต้องแก้ไขที่ต้นตอของสาเหตุ จึงได้ดำเนินการจัดตั้ง **ธนาคารขยะ** เป็นแนวทางในการสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนร่วมกันรักษาความสะอาดเขตพื้นที่ภายในโรงเรียน รู้จักคัดแยกขยะ การฝากขยะ การขายขยะเพื่อเพิ่มมูลค่า สนับสนุนให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในการคัดแยกขยะ เพื่อนำความรู้ วิธีการคัดแยกขยะมาดำเนินการในโรงเรียนและขยายผลสู่ครอบครัวของนักเรียนและชุมชน โดยใช้แนวคิดให้ครอบครัวของนักเรียน แต่ละครอบครัว ทำการคัดแยกขยะมูลฝอย ลงในภาชนะที่เหมาะสม นำขยะมาขายเพื่อเพิ่มมูลค่า นำขยะบางส่วนไปใช้ประโยชน์ มีการประชาสัมพันธ์ ขอความร่วมมือจากเทศบาลตำบลหารเทารังสี อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน และรณรงค์ แจกบทความ การคัดแยกขยะ พบปะผู้ปกครองทุกครัวเรือน ถ่ายทอดความรู้ พูดคุยกับผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยถือว่า การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนและนักเรียนเป็นสำคัญ จึงจะนำไปสู่ความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหอย่างถูกวิธี จึงได้จัดทำโครงการ ธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนสู่ชุมชนให้บรรลุผลตามที่ต้องการ.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน
2. เพื่อนำวิธีการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนไปจัดการขยะในครัวเรือนได้อย่างเป็นระบบ

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนของนักเรียนสามารถคัดแยกและเพิ่มมูลค่าของขยะในโรงเรียน

นักเรียนนำวิธีการคัดแยกขยะจากโรงเรียนไปจัดการขยะในครอบครัวและชุมชนของนักเรียนได้

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. **การบริหารจัดการ** หมายถึง การบริหารจัดการธนาคารขยะของนักเรียนในรูปแบบของธนาคาร มีคณะกรรมการเป็นองค์กรที่ทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ ประสานกันเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของโครงการ
2. **ธนาคารขยะ** หมายถึง สถานที่รับฝากขยะรีไซเคิล ทางธนาคารขยะจะทำหน้าที่รับฝากขยะของนักเรียนและแปรรูปขยะให้เป็นเงิน โดยอยู่ในรูปของสมุดบัญชีเงินฝากรายห้องเรียน สามารถถอนเป็นเงินได้คล้ายธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
3. **ขยะ** หมายถึง ของเหลือทิ้งจากการใช้สอยในกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันและการทำงาน ทั้งที่เป็นของกินและของใช้ ถ้าเราไม่กินทิ้งกินขว้างและใช้ของทุกอย่างให้คุ้มค่าที่สุด หรือรู้จักซ่อมแซมดัดแปลงสิ่งของให้เกิดประโยชน์ใหม่ ก็จะช่วยให้มีขยะน้อยลง ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ขยะรีไซเคิล (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2546)
4. **ขยะรีไซเคิล** หมายถึง ขยะที่ธนาคารขยะ โรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์รับฝาก แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ
 - 1) ประเภทกระดาษ หมายถึง กระดาษหนังสือพิมพ์ กล่อง หนังสือพิมพ์ สมุด เศษกระดาษต่างๆ
 - 2) ประเภทแก้ว หมายถึง ขวดเบียร์ ขวดน้ำปลา ขวดเครื่องสำอาง ขวด แก้วต่างๆ

- 3) ประเภทพลาสติก หมายถึง ขวดน้ำดื่ม กระป๋องแข็ง ขวดแชมพู พลาสติกต่างๆ
- 4) ประเภทโลหะ หมายถึง กระป๋องเบียร์ กระป๋องน้ำอัดลม อลูมิเนียมต่างๆ

5. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้ามามีบทบาทในการคิดริเริ่มโครงการ ตัดสินใจในการดำเนินโครงการ เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการและร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินโครงการที่จะมีผลกระทบต่อโรงเรียนและชุมชนเพื่อสร้างจิตสำนึกในการคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องเกิดจากความสมัครใจของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนโรงเรียนหารเทรังสีประชาสรรค์เฉพาะโครงการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนสู่ชุมชน

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนหารเทรังสีประชาสรรค์ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการอาศัยอยู่ใน เขตเทศบาลตำบลหารเท อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

7. ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันทางสังคมและวัฒนธรรม ในการศึกษาครั้งนี้จะหมายถึงกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ใน เขตเทศบาลตำบลหารเท อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นครอบครัวที่มีบุตรศึกษาอยู่ในโรงเรียนหารเทรังสีประชาสรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนโรงเรียนหารเทรังสีประชาสรรค์ ในการคัดแยกขยะจากโรงเรียนสู่ครอบครัวของนักเรียน/ชุมชน โดยใช้ธนาคารขยะเป็นแนวทางในการดำเนินการ ลดปริมาณขยะ คัดแยกขยะ และเพิ่มมูลค่าของขยะ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนโรงเรียนหารเทรังสีประชาสรรค์และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 140 คน ที่อาศัยอยู่ หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 7 เทศบาล ตำบลหารเท อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ได้มาโดยความสมัครใจ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของธนาคารขยะ
3. ระยะเวลาในการดำเนินการ 6 เดือน ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2553 - 15 กันยายน 2553
4. งบประมาณในการดำเนินการ จำนวน 15,000 บาท

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1 ทำให้ทราบถึงแนวทางในการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน
ผู้ชุมชน
- 2 ทำให้ทราบถึงวิธีการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนไปจัดการขยะในครัวเรือน
ได้อย่างเป็นระบบ
- 3 นำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา การจัดการธนาคารขยะ
แบบมีส่วนร่วมให้ขยายผลไปสู่ชุมชนในวงกว้างมากขึ้น
- 4 เป็นแนวทางของสถานศึกษาที่สนใจดำเนินการจัดการกับปัญหาขยะ โดยใช้รูปแบบ
ธนาคารขยะ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนผู้
ชุมชนมีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับธนาคารขยะ
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. บริบทของชุมชนเทศบาลตำบลหารเทาและบริบทโรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธนาคารขยะ

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับธนาคารขยะ

1) ขยะและประเภทของขยะ

ขยะ หมายถึง ของเหลือทิ้งจากการใช้สอยในกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันและการ
ทำงาน ทั้งที่เป็นของกินและของใช้ ถ้าเราไม่กินทิ้งกินขว้างและใช้ของทุกอย่างให้คุ้มค่าที่สุดหรือ
รู้จักซ่อมแซม ดัดแปลงของให้เกิดประโยชน์ใหม่ก็จะช่วยให้มีขยะน้อยลง (กรมส่งเสริมคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม, 2546)

ประเภทของขยะ เราแบ่งขยะได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษผักพืช เศษอาหาร เปลือกผลไม้ ฯลฯ
สามารถนำไปหมักทำปุ๋ยได้
2. ขยะรีไซเคิล เป็นขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ
พลาสติก โลหะอลูมิเนียม ฯลฯ
3. ขยะทั่วไป เป็นขยะที่ย่อยสลายไม่ได้และไม่สามารถนำไปรีไซเคิล
ได้ เช่น โฟม ขอบะหมี่สำเร็จรูป เศษหิน เศษปูน ไม้ ฯลฯ
4. ขยะอันตรายหรือขยะมีพิษ เช่น กระป๋องยาฆ่าแมลง หลอดไฟ
ถ่านไฟฉาย ฯลฯ ขยะเหล่านี้ต้องรวบรวมแล้วนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
, 2546)

วิธีการลดขยะได้ด้วย 4 Rs

1. Reduce ลดการใช้ ลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือย ใช้อย่างประหยัด และใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ทำอาหารให้พอดีรับประทาน เลือกซื้อสินค้าที่ไม่บรรจุห่อหลายชั้น ใช้ผ้าเช็ดหน้า แทนกระดาษทิชชู พกถุงผ้าไปตลาด
2. Repair การซ่อมแซม การซ่อมแซมวัสดุสิ่งของที่ชำรุด ให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้นาน ไม่ต้องทิ้งเป็นขยะหรือต้องสิ้นเปลืองซื้อใหม่
3. Reuse การใช้ซ้ำ การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า เช่น ขวดแก้วนำไปล้างไว้ใส่น้ำดื่ม
4. Recycle การนำกลับมาใช้ใหม่ การนำขยะมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ทำให้ไม่ต้องนำทรัพยากรธรรมชาติมาผลิตสิ่งของต่าง ๆ แต่ใช้ขยะเป็นวัตถุดิบทดแทนในการผลิตสิ่งของต่าง ๆ

แนวทางการใช้ประโยชน์จากวัสดุรีไซเคิล

โดยทั่วไปการแยกขยะที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชน โรงเรียน ตลาด โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า และสถานที่อื่น ๆ นั้นแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ขยะเศษอาหาร แยกเพื่อนำไปกำจัดโดยวิธีปุ๋ยหมัก
2. ขยะยังใช้ได้ หรือขยะรีไซเคิลแยกเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ใช้ซ้ำ โดยการนำกลับเข้าสู่กระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ การนำกลับมาใช้ใหม่ หรือรีไซเคิล คือ การนำขยะหรือวัสดุที่ใช้แล้ว มาผ่านกระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่ โดยโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีกระบวนการผลิต 4 ขั้นตอน ได้แก่ การรวบรวม การแยกวัสดุแต่ละชนิดออกจากกัน การผลิตหรือปรับปรุง และสุดท้าย การนำมาใช้ประโยชน์ โดยในส่วนของขั้นตอนการผลิต นั้นวัสดุพวกแก้ว กระดาษ พลาสติก และโลหะ จะผ่านกรรมวิธีการผลิตที่แตกต่างกัน

2) ธนาคารขยะ

ธนาคารขยะ คือ รูปแบบหนึ่งในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม การคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเริ่มต้นที่เยาวชนและชุมชนเป็นหลัก และใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ดำเนินการ เพื่อให้เยาวชนและชุมชน เกิดความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย (รวิกานต์ แสนไชย, 2544)

หลักการของธนาคารขยะ

หลักการของธนาคารขยะ คือให้นักเรียนสมัครเป็นสมาชิกของธนาคารขยะฯ และนำขยะมาฝากที่ธนาคาร โดยมีเจ้าหน้าที่ของธนาคาร ทำการคัดแยกและชั่งน้ำหนักขยะและคำนวณเป็นเงิน แล้วบันทึกลงสมุดคู่ฝาก โดยใช้ราคาที่ทางโรงเรียน ประสานกับร้านรับซื้อของเก่า เป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา รายได้ของกิจกรรมมาจากผลต่าง ของราคาที่คณะทำงานของโรงเรียนกำหนด กับราคาที่สามารถขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า ซึ่งต้องมีการหักรายจ่ายอื่นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ ติดต่อ ประสานงาน ซึ่งรายได้สามารถใช้เป็นทุนหมุนเวียน และจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อใช้เป็นทุนการศึกษา

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เยาวชนมีจิตสำนึกในการคัดแยกขยะ และรักษาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและชุมชน

- เป็นการช่วยลดปริมาณขยะ และส่งเสริมความรู้ให้แก่เยาวชนในเรื่องการคัดแยกขยะ ที่ถูกต้องและเหมาะสม

- เพื่อนำผลพลอยได้จากการตั้งธนาคารขยะ มาตั้งกองทุนสนับสนุนการศึกษาของเยาวชน

- เพื่อเป็นการสร้างรูปแบบการจัดการขยะ โดยเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน

อุปกรณ์

- เครื่องชั่ง

- สถานที่เก็บรวบรวมวัสดุรีไซเคิล

- สมุดคู่ฝากและเอกสารบัญชี

สรุปได้ว่า การดำเนินการธนาคารขยะต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องเตรียมเอกสาร อุปกรณ์ต่างๆ ด้วยความสมัครใจจึงจะดำเนินการธนาคารขยะ ไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1 การบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่างๆที่กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร(ธนาคารความรู้โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเลิงนกทา :2553)

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งกระบวนการบริหารจัดการนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องได้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ สอดคล้องและต่อเนื่องกัน

(รศ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. องค์การและการจัดการ 2545, 22)

การบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่างๆสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยอาศัยบุคคลต่างๆเข้าด้วยกัน (ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร. 2543)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การกำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาศัยบุคคลต่างๆเข้าด้วยกัน มีปฏิสัมพันธ์สอดคล้องและต่อเนื่องกัน จนทำให้งานต่างๆสำเร็จไปได้ด้วยดี บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ศึกษาจะได้ยกความหมายของนักวิชาการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

สุจิตต์ ดาววีระกุล (2527) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึงกระบวนการที่ประชาชนมีความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจด้วยตนเองและมีส่วนดำเนินการ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังปรารถนาหรือที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ต้องมิใช่เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดจากบุคคลภายนอก

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530) อธิบายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้คนจนมีโอกาสหาทางเลือกเอง มีโอกาสจัดการด้วยตนเอง มีโอกาสใช้เครื่องมือด้วยตนเอง

ปกรณ์ ปรียากรณ์ (2530) อธิบายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขและร่วมมีผลประโยชน์

โกมล ขอบชื่นชม (2540) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้ประชาชน ในระดับท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนและการวางแผนพัฒนาที่อยู่ภายใต้เงื่อนไข ข้อเท็จ และความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

สุเมธ ทราชแก้ว (2536) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สุทิน บุญญฤทธิ์การ และคณะ (2540) ได้รวบรวมลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) โดยประชาชนในพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบและบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้รับแจ้งให้ทราบรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะดำเนินการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นการหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในโครงการและเสนอแนะประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเวทีสาธารณะให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบหากมีการดำเนินโครงการ หน่วยงานเจ้าของโครงการและผู้มีอำนาจตัดสินใจได้ทำความเข้าใจระหว่างกัน และหาเหตุผลที่เกี่ยวกับโครงการ ได้แก่ การประชุมในระดับชุมชน มีการอธิบายรายละเอียดผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แล้วจึงเปิด

โอกาสให้ซักถามและให้ความเห็น ทั้งนี้ต้องมีการนำเสนอต่อสาธารณะ การประชุมประชาพิจารณ์ เป็นการประชุมที่เปิดกว้างมีหลักเกณฑ์และประเด็นพิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วม

5. การใช้กลไกทางกฎหมาย เป็นการเรียกร้องสิทธิจากการไม่ได้รับการเป็นธรรม โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นหลัก

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

1. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

- 1.1. เห็นหรือไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 1.2. เข้าใจหรือไม่เข้าใจแนวความคิดและวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 1.3. ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจที่จะปฏิบัติตามแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 1.4. มีหรือไม่มีเวลามากเพียงพอที่จะอุทิศตนเพื่อกระทำการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. ระบบการทำงาน

- 2.1. ใช้อำนาจต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่
- 2.2. มีงบประมาณ ทรัพยากร สนับสนุนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างเพียงพอและทันทั่วถึงหรือไม่
- 2.3. สร้างแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ที่อุทิศตนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังหรือไม่

3. เงื่อนไขอื่นๆ

- 3.1. บรรยากาศ สถานการณ์ หรือเหตุการณ์ในขณะนั้นเอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรค
- 3.2. โอกาสที่เหมาะสมมีหรือไม่
- 3.3. คุณลักษณะของประชาชนมีระดับความพร้อมแค่ไหน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขและร่วมมีผลประโยชน์ ตามความสมัครใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง มีการตัดสินใจด้วยตนเองและมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์

โดยมีเงื่อนไขหรือปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีความตั้งใจสูงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหา 2) ระบบการทำงาน และ 3) เงื่อนไขต่างๆ อาทิ สถานการณ์ โอกาส ระดับความพร้อม เป็นต้น

3. บริบทของชุมชนเทศบาลตำบลหารเทาและบริบทโรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์ บริบทของชุมชนเทศบาลตำบลหารเทา

เทศบาลตำบลหารเทา ตั้งอยู่เขตหมู่ที่ 2 ตำบลหารเทา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีประชากรทั้งสิ้น 56,265 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 88.00 และนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 11.50 ศาสนาอื่นๆ 0.50 สังคมส่วนใหญ่เป็นสังคมแบบปฐมภูมิและแบบทุติยภูมิ มีทั้งครอบครัวขยาย และครอบครัวเดี่ยว แต่ความเป็นชนบทก็ยังมีอีกมาก ชาวบ้านยังมีการเคารพตามลำดับผู้อาวุโส ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ถึงแม้จะต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม เพราะชุมชนอิสลามและชุมชนไทยพุทธอยู่ร่วมกันก็สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้

ปัจจุบันครอบครัวเดี่ยวเริ่มมีมากขึ้น บางครอบครัวมีแต่คนแก่ ส่วนลูกๆ ไปทำงานต่างจังหวัด หรือมีครอบครัว ก็จะสร้างครอบครัวของตนเองไม่อยู่ร่วมกับพ่อแม่ ครอบครัวเหล่านี้จะมีบุตรน้อย พ่อแม่มุ่งแต่ทำงานไม่ค่อยอบรมบุตรหลาน หลากๆ ครอบครัวเป็นครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง ทั้งลูกให้อยู่กับคุณตาคุณยาย เด็กเหล่านี้จึงเป็นปัญหาสังคม เมื่อเข้ามาอยู่ในระบบโรงเรียน ก็ย่อมก่อปัญหาให้กับสังคมโรงเรียน นักเรียนขาดวินัย หนีเรียนและมั่วสุมมากขึ้น

การศึกษาของประชาชนตำบลหารเทาส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย กล่าวคือ ต่ำกว่า ม.ต้น ร้อยละ 62.04 มัธยมศึกษา ร้อยละ 12.56 มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 8.25 ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 5.05 ปริญญาตรี ร้อยละ 11.20 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.90 ตามลำดับ

เศรษฐกิจของประชาชนเทศบาลตำบลหารเทา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาทำสวน ร้อยละ 80 ค้าขาย ร้อยละ 10.00 ข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 3.00 รับจ้างทั่วไป 5.00 อาชีพอื่นๆ 2.00 รายได้เฉลี่ยของประชากร มากกว่า 1 แสนบาท ร้อยละ 9.32 (40,000 – 100,000 บาท) ร้อยละ 32.48 และ ต่ำกว่า 40,000 บาท ร้อยละ 58.20

3) การจัดการสิ่งแวดล้อม และขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลหารเทา เทศบาลตำบลหารเทามีการดำเนินการจัดการขยะของเทศบาล โดย เตรียมถังขยะจัดวางไว้ตามจุดต่างๆ ในหมู่บ้าน มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย รณรงค์ให้ชาวบ้าน นำขยะทิ้งลงถังขยะ แทนการทิ้งในที่ต่างๆ ของชุมชน

ขยะส่วนใหญ่ที่นำมาทิ้งลงถังไม่ได้ผ่านการจัดการ การแยกขยะ ทำให้ขยะรวมกันทั้งขยะแห้ง ขยะเปียก ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ ขยะไม่มีประโยชน์ ในการจัดเก็บขยะ เทศบาลไม่ได้จัดเก็บขยะทุกวัน จึงทำให้ขยะเหม็นเน่าส่งกลิ่นเหม็น จุดด้อยของเทศบาลคือ ไม่มีการรณรงค์ให้ประชาชนแยกขยะก่อนทิ้ง และที่สำคัญคือ เทศบาลไม่มีแหล่งกำจัดขยะมูลฝอยถาวรที่ถูกสุขภาวะ

บริบทโรงเรียนหารเทรังสีประชาสรรค์

โรงเรียนหารเทรังสีประชาสรรค์ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหารเทา เลขที่ 468 หมู่ที่ 2 ตำบล หารเทา อำเภอบางละมุง จังหวัด พัทลุง รหัสไปรษณีย์ 93120 โทรศัพท์ 0-7461-8674 โทรสาร 0-7461-8938 E-mail Harnthao-R@hotmail.com Website www.Harnthao-rs.ac.th ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจุบัน เปิดสอนแก่ประชากรวัยเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) โดยมีเขตพื้นที่บริการ จำนวน 7 ตำบล ได้แก่ เทศบาลตำบลหารเทา เทศบาลตำบลปากพะยูน ตำบลคอนประดู่ ตำบลฝาละมี ตำบลโคกทราย ตำบลวังใหม่ และตำบลป่าบอน มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,523 คน มีครู จำนวน 89 คน รวมทั้งครูอัตราจ้าง ครูต่างชาติ จำนวน 2 คน และวิทยากรท้องถิ่น

หลักสูตรที่เปิดทำการสอน มี 4 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษานอกระบบและอัตรายศัย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาคอมพิวเตอร์และบัญชี และหลักสูตรมาตรฐานสากล (โรงเรียนนาร่อง)

ในการดำเนินการ จัดการกับสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน งานสิ่งแวดล้อมโรงเรียนได้ ดำเนินการให้นักเรียนทั้งโรงเรียนเก็บกวาดขยะในเขตพื้นที่ ที่โรงเรียนกำหนดทุกวันร่วมกับครูที่ปรึกษา ขยะส่วนใหญ่เป็นขยะที่สามารถนำมารีไซเคิล และ เพิ่มมูลค่าของขยะทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินได้ เช่น ใบไม้ กระดาษ ขวดน้ำพลาสติก และกระป๋องน้ำแบบวันเวย์ ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง ประมาณขยะในแต่ละสัปดาห์ ประกอบด้วยใบไม้ จำนวน 200 - 350 กิโลกรัม พลาสติก ประมาณ 100 - 120 กิโลกรัม กระดาษ 70 - 80 กิโลกรัม แก้วน้ำพลาสติกและอื่นๆ ประมาณ 5- 10 กิโลกรัม (ข้อมูลสารสนเทศงานสิ่งแวดล้อมโรงเรียนหารเทรังสีประชาสรรค์, 2552)

สรุปได้ว่า โรงเรียนหารท่างีประชาสรรค์ มีการดำเนินการบริหารจัดการขยะ เพื่อปรับสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนบางส่วน โดยกำหนดพื้นที่ให้นักเรียนแต่ละห้อง เก็บกวาดขยะในเขตพื้นที่รับผิดชอบบริเวณโรงเรียน ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือขยะในแต่วันมีมาก การโรงต้องไ้รถขนไปทิ้งทุกวัน แต่ขยะเหล่านี้ยังไม่มีกรแยกขยะอย่างเป็นระบบ นักเรียนจะทิ้งขยะทุกประเภทลงถังจึงสมควรไ้รับการแก้ไขพัฒนา

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธนาคารขยะ

สุภารักษ์ จูตระกูล (2537) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารกับความรู้ทัศนคติและการมีส่วนร่วม ในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสรุปผลการวิจัยว่า (1) สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการให้ประชาชนทิ้งขยะแยกประเภท (2) สื่อบุคคลมีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะ แยกประเภท (3) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการแยกขยะ เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ขึ้นอยู่กับลักษณะทางประชากรของประชาชน (4) สื่อเฉพาะกิจ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว มีส่วนก่อให้เกิดความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะ แยกประเภท เพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่

สุนีย์ มัลลิกะมาส (2543) ได้สร้างรูปแบบการจัดการขยะไว้ 2 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบการคัดแยกขยะ 3 ประเภทคือ ขยะมีมูลค่า ซึ่งเป็นขยะที่คัดแยกเพื่อ Reuse หรือ Recycle , ขยะอันตรายและขยะที่ไม่สามารถนำมา Reuse หรือ Recycle ได้อีก และ (2) รูปแบบการเก็บขยะที่สร้างขึ้นจากพฤติกรรมผู้ใช้ขยะให้ทำการคัดแยกขยะตามประเภท วัน เวลาที่กำหนด ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ รูปแบบการคัดแยกและเก็บขยะที่เสนอสามารถลดค่าใช้จ่ายและเวลาที่ใช้ในการเก็บ ขน ทั้งนี้การนำรูปแบบการคัดแยก ขนและเก็บ ดังกล่าวไปใช้ในชุมชนในประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุน คือ (1) ปัจจัยทางสังคม คือการเผยแพร่ความรู้ การสร้างความมั่นใจในระบบและมูลค่าเพิ่มของขยะมูลฝอย (2) นโยบายระดับชาติ คือ การกำหนดให้มีการริเริ่ชในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (3) นโยบายระดับท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะเพื่อลดภาระให้แก่เทศบาล (4) หน่วยงานของภาครัฐ ต้องมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง มีการเก็บ ขนขยะที่ถูกต้อง (5) กฎหมาย ควรมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะ เทศบาลควรตรากฎหมายว่าด้วยการคัดแยกขยะชุมชน

สุนีย์ มัลลิกะมาส และ นันทพล กาญจนวัฒน์ (2543) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชุมชน โดยได้เสนอแนวทางการดำเนินการ 2 ประการ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง คือ (1) การใช้กลไกทางการศึกษา โดยให้นักเรียนและครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ สำหรับขยะที่ขาย สิ่งที่จะได้รับตอบแทนเรียกว่า คะแนนความดี ซึ่งจะสะสมไว้ในธนาคารความดี (2) การใช้กลไกทางชุมชน โดยการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่คนในชุมชน ให้ทำการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง โดยราชการส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการคัดแยกขยะด้วยการจัดหาอุปกรณ์จัดเก็บขยะ และเก็บขนขยะให้ถูกประเภทที่ได้คัดแยกไว้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่า การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง สามารถลดปริมาณขยะลงไปได้ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ครูและนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดประสิทธิผล

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนผู้
ชุมชน ครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีการดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนโรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์และผู้ปกครอง
นักเรียน จำนวน 1,500 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหารเทอา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนโรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์ จำนวน 140 คน
และผู้ปกครองนักเรียนที่อาศัยในเขตเทศบาล ตำบลหารเทอา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง จำนวน
140 คน ได้มาโดยความสมัครใจ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของธนาคารขยะ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์

- 1) แบบสัมภาษณ์ข้อมูล เกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารขยะภายในโรงเรียน
(สำหรับนักเรียน จำนวน 140 ชุด)
- 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน (สำหรับผู้ปกครอง) ที่สมัครใจ
เข้าร่วมโครงการ จำนวน 140 ชุด

3) การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสารที่เกี่ยวข้อง. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบ
สัมภาษณ์. กำหนดวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบ ประกอบด้วย
นางสาวกัลยาภัทร จิตรเกลี้ยง นางสาวอำพร สุวรรณโล นางมาลี เพชรตีบ
3. นำมาปรับปรุง จึงนำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4) วิธีการบริหารจัดการธนาคารขยะของนักเรียนผู้ชุมชน

4.1 อุปกรณ์วัสดุที่ใช้ในการดำเนินการ

1. เครื่องชั่งแบบเข็ม
2. สถานที่เก็บรวบรวมขยะรีไซเคิล
3. กระสอบปึกสำหรับใส่ขยะที่แยกแล้ว
4. สมุดบัญชีการฝาก-ถอนขยะ
5. ถังมือในการคัดแยกขยะ
6. เครื่องคิดเลข
7. กล้องถ่ายภาพแบบดิจิทัล
8. สมุด-ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินงานธนาคารขยะ

การดำเนินงานการบริหารจัดการธนาคารขยะของโรงเรียนหารเทิงสี่ประชาสรรค์ ได้กำหนดไว้ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการก่อนเปิดธนาคารขยะ ขั้นตอนมอบหมายหน้าที่ วันเวลาขายขยะ/เปิดรับฝากขยะ การจัดเตรียมสถานที่เก็บรวบรวมขยะและแยกขยะ การประชาสัมพันธ์ การเปิดธนาคาร และการติดตามประเมินผล

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการก่อนเปิดธนาคารขยะ

1. ประชุมนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการ
2. นักเรียนสำรวจข้อมูลปริมาณขยะของโรงเรียนและชุมชนเทศบาลตำบลหารเทิง
3. นำนักเรียนไปศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จในการตั้งธนาคารขยะ
4. เตรียม ถังขยะ, อุปกรณ์ในการเก็บกวาดขยะ
5. กำหนดพื้นที่ให้นักเรียนแต่ละห้องเรียนรับผิดชอบทำความสะอาดพื้นที่ของโรงเรียนกำหนดคณะทำงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะทำงาน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนหมายเหตุหน้าที่ความรับผิดชอบ/วัน เวลา ขยายขยาย/เปิดรับฝากขยะ ดังนี้

1. ผู้จัดการธนาคาร รับผิดชอบดำเนินงาน ในภาพรวมของธนาคาร
2. เจ้าหน้าที่จัดบันทึก มีการจัดนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน จำนวน 5 กลุ่ม เพื่อหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบการ จัดบันทึกรายละเอียด เกี่ยวกับสมาชิก ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ประเภท และปริมาณวัสดุรีไซเคิล
3. เจ้าหน้าที่คัดแยก รับผิดชอบการคัด แยกขยะจากนักเรียนที่นำมาฝาก และชั่งน้ำหนัก เพื่อจัดเก็บในสถานที่เก็บของธนาคาร
4. เจ้าหน้าที่คิดเงิน รับผิดชอบการเทียบกับราคาที่กำหนด และคิดจำนวนเงินของสินค้าที่สมาชิกลำนำฝาก โดยคิดที่ 30 เปอร์เซ็นต์ของราคาที่ได้มาจากร้านรับซื้อของเก่า พร้อมทั้ง รับผิดชอบการฝาก - ถอนเงินของสมาชิก
5. เจ้าหน้าที่สำรวจร้านรับซื้อของเก่าที่มีอยู่ในชุมชน ราคา ประเภทของขยะรีไซเคิล ที่รับซื้อ ประสานงานร้านรับซื้อของเก่าให้เข้าร่วมโครงการธนาคารขยะ โดยมารับซื้อขยะที่โรงเรียน ณ สถานที่ทำการธนาคารขยะ
6. กำหนดระยะเวลาที่จะเข้ามารับซื้อขยะ เดือนละ 1 ครั้ง (วัน เวลา ที่ซื้อขาย ให้เจ้าหน้าที่ตามข้อ 5 เป็นผู้นัดหมาย)
7. การวางแผนกำหนดวัน เวลา เปิด ธนาคาร เปิดรับซื้อขยะ วันละ 2 ช่วงเวลา คือ ตอนเช้า (7.30 - 8.30 น) และ ตอนเย็น (15.30 - 16.30 น)

ขั้นตอนที่ 3 การจัดเตรียมสถานที่เก็บ รวบรวมขยะ และแยกขยะ

1. จัดสถานที่ กำหนดที่ อาคารเรียน 1 (ใช้เป็นสำนักงานชั่วคราวก่อนหรือถาวร) เป็นที่ตั้งของสำนักงานและ เก็บรวบรวมขยะ สามารถป้องกันฝนได้
2. มีการคัดแยกขยะ จัดถังสำหรับแยกขยะไว้เป็นชุดๆ ละ 4 ช่อง สำหรับจัดเก็บ กระดาษ โลหะ อโลหะ และ พลาสติก เขียนป้ายบอกให้นักเรียนรู้เพื่อได้แยกขยะได้อย่างถูกต้อง และ ติดป้ายราคาของขยะที่รับซื้อไว้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 4 การประชาสัมพันธ์

1. ครูเวรประจำวัน ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียนทุกวันให้นักเรียนเก็บกวาดขยะทุกเช้า และให้แยกขยะลงถังอย่างถูกต้อง พร้อมเก็บอุปกรณ์ทุกครั้งที่ใช้เสร็จแล้ว
2. นักเรียนออกฉัตรณรงค์ เผยแพร่ความรู้ เกาะประตูบ้าน พูดคุยกับประชาชน แจกบทความให้ความรู้ในการกำจัดขยะและแยกขยะในชุมชน อย่างน้อย 2 ครั้ง
3. ประสานความร่วมมือกับเทศบาลตำบลหารเทา เพื่อประชาสัมพันธ์รณรงค์การคัดแยกขยะในระดับชุมชน
4. แนะนำให้ผู้ปกครองศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ รายการ รักษ์โลก รักษ์สิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 5 การเปิดธนาคาร

1. รับสมัครสมาชิกของธนาคาร โดยให้ผู้ที่สนใจกรอกรายละเอียดใบสมัคร
2. เจ้าหน้าที่ธนาคารให้เลขที่สมาชิก พร้อมสมุดคู่ฝาก ห่องละ 1 เล่ม โดยธนาคารจะเป็นผู้เก็บรวบรวมสมุดคู่ฝากไว้ สมาชิกสามารถขอกู้ได้ในวันที่ธนาคารเปิดทำการ โดยให้นักเรียนฝากในนามห้องเรียน
3. เจ้าหน้าที่ธนาคารลงรายละเอียด สมาชิกในทะเบียนลูกค้า เมื่อสมาชิกนำขยะรีไซเคิลมาฝาก ที่ธนาคาร เจ้าหน้าที่จะทำการคัดแยกประเภทและชั่งน้ำหนัก คิดเป็นจำนวนเงิน โดยเทียบกับใบราคาที่ได้นำจากร้านรับซื้อของเก่า จดบันทึกลงในสมุดคู่ฝาก
4. สรุปผลการดำเนินงาน ค่าใช้จ่าย รายได้จากการขายขยะ เดือนละ 1 ครั้ง แจ้งให้สมาชิกทราบ โดยการจัดบอร์ดนิทรรศการ บริเวณที่ทำการธนาคารขยะ

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามประเมินผล

1. พิจารณาจากปริมาณขยะรีไซเคิลที่รวบรวมได้
2. จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม
3. จำนวนมูลค่าที่เป็นตัวเงินจากการขายขยะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชุม ชี้แจงนักเรียนที่ออกไปเก็บข้อมูล ให้เข้าใจข้อคำถามตรงกันก่อน
2. นักเรียนกลุ่มที่ทำหน้าที่บริหารจัดการธนาคารขยะ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง
3. สัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โดย
 - 1) แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน **กลุ่มที่ 1** เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน ใช้เวลาว่าง เวลาหลังเลิกเรียน ผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์นัดหมายเวลาเอง **กลุ่มที่ 2** เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 140 คน ใช้เวลาหลังเลิกเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา จะใช้ค่าร้อยละ เพื่อพรรณนาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{สูตร หาค่า ร้อยละ} = \frac{\text{ค่ารวม}}{N}$$

X	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามรายข้อ
N	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน 2) เพื่อนำวิธีการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนไปจัดการขยะในครัวเรือนได้อย่างเป็นระบบ

การวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน
(สำหรับนักเรียน)

ส่วนที่ 2 การนำวิธีการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนไปจัดการขยะใน
ครัวเรือน /ชุมชน

ส่วนที่ 1 การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน

ตารางที่ 1 วิธีการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	นำสมาชิกไปศึกษาดูงานหาความรู้ในการบริหารจัดการกับขยะ	101	25.83
2	กำหนดพื้นที่ทำความสะอาดขยะแต่ละห้องชัดเจน	33	8.43
3	ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการคัดแยกขยะสม่ำเสมอ	101	25.83
4	จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการคัดแยกขยะเพียงพอ	75	19.18
5	รณรงค์ให้นักเรียนคัดแยกขยะก่อนทิ้งและฝากขยะกับธนาคาร	85	21.73

จากตาราง พบว่า วิธีการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน มีการนำสมาชิกไปศึกษาดูงานหาความรู้ในการบริหารจัดการกับขยะ และ ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน เข้าใจวิธีการคัดแยกขยะสม่ำเสมอ ระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.83 และกำหนดพื้นที่ทำความสะอาดขยะ แต่ละห้องชัดเจน น้อยที่สุด ร้อยละ 8.43

ตารางที่ 2 การนำความรู้สู่การคัดแยกขยะในโรงเรียน

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	นักเรียนนำขยะมารีไซเคิล ใช้ประโยชน์	130	94.43
2	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการคัดแยกขยะถูกต้อง	127	90.72
3	ทุกครั้งที่นักเรียนทิ้งขยะนักเรียนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง	135	96.43

จากตาราง พบว่า ทุกครั้งที่นักเรียนทิ้งขยะนักเรียนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง 96.43 และ ร้อยละ 96.43 นักเรียนนำขยะมารีไซเคิล ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 94.43 นักเรียนรู้วิธีการคัดแยกขยะร้อยละ 90.72

ตารางที่ 3 ประเภทของขยะที่นักเรียนคัดแยกแล้ว นำมาฝากกับธนาคาร

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	พลาสติก แก้วน้ำ ขวดน้ำ	78	55.72
2	กระดาษ ก่อ้งนม	112	33.64
3	โลหะ อโลหะ	4	1.20
4	เศษแก้ว	1	0.30

จากตาราง พบว่า ประเภทของขยะที่นักเรียนนำฝากธนาคารมากที่สุด ร้อยละ 55.72 คือ พลาสติก แก้วน้ำ ขวดน้ำ และฝากเศษแก้วน้อยที่สุด ร้อยละ 0.30

ตารางที่ 4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการบริหารจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	โรงเรียนสะอาดน่าอยู่	61	34.08
2	รู้วิธีการคัดแยกขยะ	44	24.59
3	มีรายได้เพิ่มขึ้น	26	14.52
4	ฝึกนิสัยให้รู้คุณค่าของขยะ	20	11.18
5	ลดขยะลดโลกร้อน	26	14.52

จากตาราง พบว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการบริหารจัดการธนาคารขยะโรงเรียน คือ โรงเรียนสะอาดน่าอยู่มากที่สุด ร้อยละ 34.08 และฝึกนิสัยให้รู้คุณค่าของขยะ น้อยที่สุด ร้อยละ 11.18

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจในการบริหารจัดการธนาคารขยะ

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	พึงพอใจกับการฝากเงิน 1 ห้อง ต่อ สมุดเงินฝาก	83	59.28
2	การจัดองค์กรในการบริหารจัดการธนาคารขยะ	57	40.71

จากตาราง พบว่า ความพึงพอใจในการบริหารจัดการธนาคาร คือ มีความพึงพอใจกับการฝากเงิน 1 ห้องต่อ 1 สมุดเงินฝาก มากที่สุด ร้อยละ 59.28 และการจัดองค์กรในการบริหารจัดการธนาคารขยะ ร้อยละ 40.71

ส่วนที่ 2 การนำวิธีการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนไปจัดการขยะในครัวเรือน

1. การนำความรู้จากโรงเรียนสู่ชุมชน

ตารางที่ 6 ร้อยละของจำนวนสมาชิกในบ้านของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนสมาชิกในบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
1-5 คน	113	80.71
6-10 คน	27	19.29
สูงกว่า 10 คน	-	-
รวม	140	100

จากตาราง พบว่า จำนวนสมาชิกในบ้านส่วนใหญ่มีสมาชิกระหว่าง 1-5 คน ร้อยละ 80.71 จำนวนสมาชิกในบ้าน จำนวน 6-10 คน ร้อยละ 19.29

ตารางที่ 7 วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้ในการจัดการขยะในครัวเรือน

ที่	วิธีการได้รับความรู้ในการจัดการขยะในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1	นักเรียนนำวิธีการคัดแยกขยะไปเล่าแก่สมาชิกในครอบครัว	134	97.15
2	แจกบทความและการรณรงค์ของนักเรียน	131	93.57
3	รายการโทรทัศน์	13	5.85

จากตาราง พบว่า นักเรียนนำวิธีการคัดแยกขยะไปเล่าแก่สมาชิกในครอบครัว มากที่สุด ร้อยละ 97.15 และจากรายการ โทรทัศน์ น้อยที่สุด ร้อยละ 5.85

ตารางที่ 8 ความเข้าใจในการจัดการขยะในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ความเข้าใจในการจัดการขยะในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1	ผู้ปกครองมีความเข้าใจการจัดการขยะในครัวเรือน	108	77.15
2	สมาชิกในครัวเรือนมีการคัดแยกขยะ	131	93.57
3	นักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกในครัวเรือนมีการคัดแยกขยะ	107	76.43

จากตาราง พบว่า สมาชิกในครัวเรือนมีการคัดแยกขยะ มากที่สุด ร้อยละ 93.57 และนักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกในครัวเรือนมีการคัดแยกขยะ น้อยที่สุด ร้อยละ 76.43

ตารางที่ 9 วิธีการคัดแยกขยะในครัวเรือน

ที่	วิธีการคัดแยกขยะในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1	แยกเป็นขยะแห้ง / ขยะเปียก	75	34.73
2	แยกประเภทขยะรีไซเคิล	118	54.63
3	แยกขยะอันตรายไว้ต่างหาก	21	9.72
4	แยกใบไม้ทำปุ๋ย กลบฝัง	2	0.92

จากตาราง พบว่า วิธีการคัดแยกขยะในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะแยกประเภทขยะรีไซเคิล มากที่สุด ร้อยละ 54.63 และแยกใบไม้ทำปุ๋ยกลบฝัง น้อยที่สุด ร้อยละ 0.92

ตารางที่ 10 นำขยะที่แยกแล้วมาใช้ประโยชน์

ที่	นำขยะที่แยกแล้วมาใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
1	ขายเพื่อเพิ่มรายได้	130	41.14
2	ฝังกลบเป็นปุ๋ย	79	25.00
3	ทิ้งลงถังเทศบาล	96	30.37
4	เผา	11	3.49

จากตาราง พบว่า ขยะที่แยกแล้วนำไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่จะขาย มากที่สุด ร้อยละ 41.14 และเผา น้อยที่สุด ร้อยละ 3.49

ตารางที่ 11 ผลที่ครัวเรือนได้รับจากการเข้าร่วมโครงการธนาคารขยะ

ที่	ผลที่ครัวเรือนได้รับจากการเข้าร่วมโครงการธนาคารขยะ	จำนวน	ร้อยละ
1	บ้านเรือนสะอาดน่าอยู่	125	89.28
2	เพิ่มรายได้จากการขายขยะ	124	88.57
3	มีความรู้ในการแยกขยะมากขึ้น	80	57.14
4	นำขยะบางประเภทไปใช้ใหม่	33	23.57
5	สร้างนิสัยที่ดี	30	21.42

จากตาราง พบว่า ผลที่ครัวเรือนได้รับจากการเข้าร่วมโครงการธนาคารขยะ คือ บ้านเรือนสะอาดน่าอยู่ มากที่สุด ร้อยละ 89.28 และ สร้างนิสัยที่ดี น้อยที่สุด ร้อยละ 21.42

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษา การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนสู่ชุมชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน 2) นำวิธีการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนไปจัดการขยะในครัวเรือนอย่างเป็นระบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนักเรียนโรงเรียนหารท่างีประศาสตร์ จำนวน 140 คนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 140 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหารทา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดลพบุรี ได้มาด้วยความสมัครใจ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของธนาคารขยะ เครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง

สรุปผลการศึกษา

1) การบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน พบว่า นักเรียนรู้วิธีการคัดแยกขยะร้อยละ 90.72 และนักเรียนนำขยะมาฝากกับธนาคารขยะ มากที่สุด คือ พลาสติก แก้วน้ำ ขวดน้ำ เศษแก้ว ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการบริหารจัดการธนาคารขยะโรงเรียน คือ โรงเรียนสะอาดน่าอยู่ ฝึกนิสัยให้รู้คุณค่าของขยะ นักเรียนพึงพอใจกับการฝากเงิน 1 ห้องต่อ 1 สมุดเงินฝาก พึงพอใจกับการบริหารจัดการธนาคารขยะของนักเรียน และก่อให้เกิดรายได้จากการขายขยะ ซึ่งในรอบ 3 เดือนของการดำเนินงานธนาคารสามารถขายขยะได้เป็นเงิน 1,670 บาท ทั้งนี้ไม่มีค่าใช้จ่ายจากการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากไม่มีต้นทุนในการซื้อขยะ ขยะที่นักเรียนนำมาฝากเป็นขยะไซเบอร์ที่บุคลากรในโรงเรียนทิ้ง ส่วนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆเช่น ถังใส่ขยะ เครื่องชั่งน้ำหนักใช้เงินที่ได้รับจากโครงการยุววิจัยเศรษฐกิจชุมชนบางส่วนในการจัดซื้อ ทางโรงเรียนให้การสนับสนุนจัดซื้อถังขยะ ไม้กวาด รถขนขยะ และอุปกรณ์อื่นๆที่ต้องใช้ในการจัดการกับขยะ ส่วนนักเรียนสนับสนุนกระสอบปูละเอียดที่เหลือใช้จากที่บ้านมาใส่ขยะเพื่อจัดแยกก่อนนำไปขายและจัดทำทางไม้กวาดมะพร้าวมาเพิ่มอีก

2) การนำวิธีการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนสู่ครัวเรือน/ชุมชน พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีสมาชิกระหว่าง 1-5 คน นักเรียนได้นำวิธีการคัดแยกขยะจากโรงเรียนไปเล่าแก่สมาชิกในครอบครัวทราบ ร้อยละ 80.71 สมาชิกในครัวเรือนและนักเรียนมีการคัดแยกขยะ ร้อยละ 97.15 วิธีการคัดแยกขยะในครัวเรือนส่วนใหญ่จะแยกประเภทขยะรีไซเคิลมากที่สุด แยกไปทำปุ๋ยคอกฝัง ขยะที่แยกแล้วนำไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่จะขาย ผลที่ครัวเรือนได้รับจากการเข้าร่วมโครงการธนาคารขยะ คือ บ้านเรือนสะอาดน่าอยู่ เพิ่มรายได้จากการขายขยะ ชุมชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะมากขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้ มีข้อค้นพบในการนำมาอภิปรายดังนี้

1) การบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียน พบว่า นักเรียนรู้วิธีการคัดแยกขยะร้อยละ 90.72 และนักเรียนนำขยะมาฝากกับธนาคารขยะ มากที่สุด คือ พลาสติก แก้วน้ำ ขวดน้ำ เศษแก้ว ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการบริหารจัดการธนาคารขยะโรงเรียน คือ โรงเรียนสะอาดน่าอยู่ ฝึกนิสัยให้รู้คุณค่าของขยะ นักเรียนพึงพอใจกับการฝากเงิน 1 ห้องต่อ 1 สมุดเงินฝาก พอใจกับการบริหารจัดการธนาคารขยะของนักเรียน และก่อให้เกิดรายได้จากการขายขยะ ซึ่งในรอบ 3 เดือนของการดำเนินงานธนาคารสามารถขายขยะได้เป็นเงิน 1,670 บาททั้งนี้ไม่มีค่าใช้จ่ายจากการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากไม่มีต้นทุนในการซื้อขยะ ขยะที่นักเรียนนำมาฝากเป็นขยะไซเบอร์ที่บุคลากรในโรงเรียนทิ้ง ส่วนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆเช่น ถุงใส่ขยะ เครื่องชั่งน้ำหนักใช้เงินที่ได้รับจากโครงการยูวีวิจัยเศรษฐกิจชุมชนบางส่วนในการจัดซื้อ ทางโรงเรียนให้การสนับสนุนจัดซื้อถังขยะ ไม้กวาด รถขนขยะ และอุปกรณ์อื่นๆที่ต้องใช้ในการจัดการกับขยะ ส่วนนักเรียนสนับสนุนกระสอบปุ๋ยที่เหลือใช้จากที่บ้านมาใส่ขยะเพื่อจัดแยกก่อนนำไปขายและจัดทำทางไม้กวาดมะพร้าวมาเพิ่มอีก

ข้อค้นพบดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้ เพราะ สมาชิกองค์กรธนาคารขยะมีการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ คือ มีการประชุม วางแผนการทำงานระหว่างคณะทำงานกับสมาชิกของธนาคาร มีการนำสมาชิกของธนาคารไปศึกษาดูงานหาความรู้ก่อนมาบริหารจัดการธนาคารขยะ มีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการคัดแยกขยะอย่างสม่ำเสมอ กำหนดพื้นที่ทำความสะอาดขยะแต่ละห้องอย่างชัดเจน สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ก่อให้เกิดความร่วมมือเข้ามาช่วยปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะ ด้วยการเก็บ คัดแยกขยะ ทิ้ง

ขยะอย่างถูกวิธี และ นำขยะมารีไซเคิลใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับความเห็นของ สุภารักษ์ จูตระกูล (2537) ได้ศึกษาพฤติกรรม的开รับข่าวสารกับความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะ แยกประเภทเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า สื่อมีบทบาทในการก่อให้เกิดความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะ แยกประเภทเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่

2) การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนสู่ชุมชน

พบว่า สมาชิกของธนาคารได้นำวิธีการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนสู่ครัวเรือน/ชุมชน คือนำความรู้จากการคัดแยกขยะจากโรงเรียนไปเล่าแก่ให้สมาชิกในครอบครัวทราบ ร้อยละ 97.15 สมาชิกในครัวเรือนและนักเรียนมีการคัดแยกขยะ ร้อยละ 80.71 วิธีการคัดแยกขยะในครัวเรือนส่วนใหญ่จะแยกประเภทขยะรีไซเคิล มากที่สุด แยกใบไม้ทำปุ๋ยคอกคอง ขยะที่แยกแล้วนำไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่จะขาย ผลที่ครัวเรือนได้รับจากการเข้าร่วมโครงการธนาคารขยะ คือ บ้านเรือนสะอาดน่าอยู่ และเพิ่มรายได้จากการขายขยะ ชุมชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะมากขึ้น **ข้อค้นพบดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก รูปแบบของธนาคารในการบริหารจัดการขยะมีความเหมาะสม โดยนักเรียนเป็นผู้ดำเนินงาน ในรูปแบบของคณะกรรมการร่วมกัน มีการศึกษาเรียนรู้วิธีการบริหารจัดการธนาคารขยะจากแหล่งเรียนรู้ ทำให้นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายสู่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความเห็นของ สุภารักษ์ จูตระกูล (2537) ได้ศึกษาพฤติกรรม的开รับข่าวสารกับความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะ ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า การนำวิธีการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสู่ครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้ในการจัดการขยะในครัวเรือนโดยวิธีการคัดแยกขยะและนำขยะที่คัดแยกแล้วมาใช้ประโยชน์ใหม่เพื่อทำให้บ้านเรือนสะอาดขึ้น และก่อให้เกิดรายได้ให้กับครอบครัวเพิ่มขึ้น ดังสุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และ นันทพล กาญจนวัฒน์ (2543) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในชุมชน พบว่า การให้นักเรียน ครู เป็นผู้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ และให้กลไกทางชุมชนโดยการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่คนในชุมชนทำให้เกิดการคัดแยกขยะก่อนทิ้งและลดปัญหาปริมาณขยะในชุมชนได้**

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การสร้างความตระหนักในเรื่อง การจัดการขยะในชุมชน ควรมีการศึกษาในเรื่องการใช้สื่อ และวิธีการประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการรับรู้และนำไปปฏิบัติได้ของคนในชุมชน
2. การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วม ควรศึกษาถึงรูปแบบขององค์กรที่สามารถ สร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการธนาคารขยะได้ดีมีรูปแบบการบริหารจัดการ องค์กรอย่างไร
3. การจัดรูปแบบขององค์กรบริหารจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชุมชนได้ โดยจัดในรูปแบบของตลาดนัดขยะชุมชนขึ้นมาแต่การดำเนินการต้องอาศัยความตั้งใจจริง ความร่วมมือในการทำงานระหว่างผู้นำชุมชนกับสมาชิกของชุมชนด้วย

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการในครั้งต่อไป

1. สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นสมาชิกในโครงการธนาคารขยะ เสนอให้มีการนำความรู้ วิธีการ กัดแยกขยะขายสู่ชุมชนอื่นๆในวงกว้างมากยิ่งขึ้น
2. ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการนำขยะมาแปรรูป เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยให้มากขึ้น
3. ควรนำสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการไปศึกษาดูงานการจัดการขยะของท้องถิ่นที่ประสบ ความสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ความรู้ต่อไป

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ.2530. การพึ่งตนเองศักยภาพในการพัฒนาของชนบท, กรุงเทพมหานคร,สภากาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม. ธนาคารขยะ
รีไซเคิล. : กรุงเทพฯ ฝ่ายเผยแพร่ประชาสัมพันธ์, 2546
- โกมล ขอบชื่นชม.2541.ชุมชน:ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทที่ก้าวหน้าและยั่งยืน.ในเอกสารวิจัย
ส่วนบุคคลลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 40
ประจำปีการศึกษา 2540 – 2541 หน้า 43.กรุงเทพมหานคร:วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ธนาคารความรู้ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเลิงนกทา. การบริหารจัดการ. (ออนไลน์)
www.wiruch.com. เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2553.
- ปกรณ์ ปรียากรณ์.2530.ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา.ในเอกสารการสอนชุดวิชาการ
บริหารการพัฒนาชนบท,หน้า 64 นนทบุรี:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รวีกานต์ แสนไทย. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาธนาคารขยะ
ชุมชนวัดกลาง . กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต , 2544.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. แนวคิดและความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ.(ออนไลน์)
www.wiruch.com. เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2553.
- สุจิตต์ ดาววีระกุล.2527. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ,
วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554) . กรุงเทพฯ ฯ สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุทิน บุญญธิการ ดวงพร บุญครบและรักกิจ ศรีสรินทร์.2540.รายงานการวิจัยการบริหารการมี

ส่วนร่วมของประชาชน:กรณีศึกษาโครงการการที่มีผลกระทบประชาชน.

กรุงเทพมหานคร;สำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย.

สุเมธ ทราญแก้ว.ม.ป.ป.ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากร

ธรรมชาติ ศึกษา เฉพาะกรณีโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติ.จังหวัดอุดรธานี.วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต ,

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์.2535. รายงานผลการวิจัยบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย

ในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

แห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์และ นันทพล กาญจนวัฒน์.2543. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ

ขยะชุมชน.กรุงเทพมหานคร: ศูนย์กฎหมายและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมคณะนิติศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภารักษ์ จูตระกูล. 2537. การศึกษาพฤติกรรม的开รับข่าวสารกับความรู้ ทักษะคิดและการมีส่วนร่วม

ร่วมในการทิ้งขยะประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ของประชาชนใน

เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

องค์การบริหารส่วนตำบลหารเทา. การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย, 2540.

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนผู้ชุมชน

(สำหรับนักเรียน)

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการธนาคารขยะและ
การจัดการขยะภายในโรงเรียนเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้สัมภาษณ์ใดๆ

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ () ชาย () หญิง ชั้น () ม.ต้น () ม.ปลาย
2. ชั้น () ม.ต้น () ม.ปลาย

2. ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

2.1 นักเรียนได้รับ แหล่งข้อมูลความรู้ในการคัดแยกขยะจากที่ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () จากการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน () ครูที่รับผิดชอบงานสิ่งแวดล้อม
() การณรงคหน้าแถวตอนเช้า () ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้
() เพื่อนๆ () อื่นๆ.....

2.2 นักเรียนมีความเข้าใจวิธีการแยกขยะมากน้อยเพียงใด

- () มาก () น้อย () ไม่เข้าใจ

2.3 ทุกครั้งที่นักเรียนทิ้งขยะนักเรียนคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังหรือไม่

- () มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง () ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

2.4 นักเรียนมีการแบ่งงานรับผิดชอบพื้นที่ทำความสะอาดที่โรงเรียนมอบหมายอย่างไร

- () แบ่งกลุ่มรับผิดชอบแต่ละวัน () ร่วมกันปฏิบัติทุกคน
() แบ่งงานตามลำดับเลขที่ในห้อง

2.5 ขยะที่ได้รับจากการทำความสะอาดในพื้นที่รับผิดชอบ นักเรียนมีวิธีการจัดการขยะอย่างไร

- () ฝากธนาคารขยะ () ทิ้งลงถังที่โรงเรียนจัดวางให้
() แยกประเภทของขยะ () ทำปุ๋ย
() นำกลับมาใช้ใหม่

2.6 นักเรียนนำขยะประเภทใดมาฝากธนาคารขยะ

() พลาสติก / แก้วน้ำ / ขวดน้ำ () กระดาษ กล่องนม

() โลหะ / อโลหะ () เศษแก้ว () อื่น ๆ

2.7 ผลที่นักเรียนได้รับจากการคัดแยกขยะในโรงเรียนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2.8 นักเรียนคิดว่าธนาคารขยะที่โรงเรียนตั้งขึ้นมีประโยชน์อย่างไร(ตอบได้หลายประเด็น)

.....

.....

2.9 นักเรียนได้นำวิธีการคัดแยกขยะไปบอกเล่าแก่สมาชิกในครอบครัวหรือไม่

() เล่า

() ไม่เล่า

2.10 ที่บ้านของนักเรียนมีการคัดแยกขยะหรือไม่

() มี

() ไม่มี

2.11 ที่บ้านของนักเรียนสมาชิกในครอบครัวมีการคัดแยกขยะอย่างไรบ้าง

() แยกเป็นขยะแห้ง/ ขยะเปียก () แยกประเภทขยะรีไซเคิล

() แยกขยะอันตรายไว้ต่างหาก () แยกใบไม้ทำปุ๋ย / กลบฝัง

() อื่นๆ ระบุ.....

2.12 ปัญหา อุปสรรคในการคัดแยกขยะในครัวเรือนของนักเรียน.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนผู้ชุมชน

(สำหรับผู้ปกครอง)

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์).....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

2 อายุของผู้ให้สัมภาษณ์

() ต่ำกว่า 20 ปี

() 20 – 30 ปี

() 31-40 ปี

() 41- 50 ปี

() 51- 60 ปี

() สูงกว่า 60 ปี

3. จำนวนสมาชิกในบ้าน.....คน

2. ข้อคำถามในการสัมภาษณ์สัมภาษณ์

2.1 บุตรของท่านได้นำความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากโรงเรียนมาเล่าให้ท่านฟังหรือไม่

() เล่า

() ไม่เล่า

2.2 กรณีที่บุตรของท่านเล่าวิธีการแยกขยะให้ท่านฟัง ท่านเข้าใจหรือไม่

() เข้าใจ

() ไม่เข้าใจ

2.3 นักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกในครัวเรือนของท่านมีการคัดแยกขยะหรือไม่

() มีการคัดแยกขยะ

() ไม่มีการคัดแยกขยะ

2.4 ท่านได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากที่ใด/ใคร

() ลูก / นักเรียน

() การประชาสัมพันธ์การณรงค์ของนักเรียน

() โทรทัศน์

2.5 ท่านจัดการคัดแยกขยะในครัวเรือนของท่านอย่างไร

- () แยกเป็นขยะแห้ง/ ขยะเปียก () แยกประเภทขยะรีไซเคิล
() แยกขยะอันตรายไว้ต่างหาก () แยกใบไม้ทำปุ๋ย / กลบฝัง

2.6 ท่านนำขยะที่แยกแล้ว มาใช้ประโยชน์อะไรบ้าง

- () แยกแล้วนำมาขาย () ฝังกลบ
() ทิ้งลงถังเทศบาล () อื่นๆ (เผา)

2.7 ผลที่ท่านได้รับจากการคัดแยกขยะในครัวเรือนมีอะไรบ้าง

- () รายได้เพิ่มขึ้น () นำไปใช้ประโยชน์
() ขยะลดน้อยลง () บ้านสะอาด น่าอยู่
() รู้วิธีการคัดแยกขยะ () อื่นๆ ระบุ.....

2.8 การแยกขยะในครัวเรือนของท่านท่านคิดว่ามีผลดีต่อชุมชนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

2.9 ปัญหา อุปสรรคในการคัดแยกขยะในครัวเรือนของท่าน.....

.....
.....

ตารางแสดงรายรับจากการขายขยะ

โครงการการศึกษาการบริหารจัดการธนาคารขยะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนสู่ชุมชน

ครั้งที่ / ว/ด/ป	รายการ	กิโลกรัม	รายรับ	หมายเหตุ
ครั้งที่ 1 วันที่ 18 มิ.ย. 53	- พลาสติก • ขวด 13 กิโลกรัม • แก้วพลาสติก 3 กิโลกรัม • ขวดขาว 11 กิโลกรัม - กระดาษ • กระดาษลัง 45.4 กิโลกรัม • กระดาษ 23.5 กิโลกรัม • กระดาษอัด 3 กิโลกรัม - แก้ว • ขวดแก้ว 2.3 กิโลกรัม - โลหะและอโลหะ • เหล็ก 5.4 กิโลกรัม		104 บาท 18 บาท 187 บาท 136.2 บาท 70.50 บาท 6 บาท 0.69 บาท 32 บาท	
ครั้งที่ 2 วันที่ 29 ก.ค. 53	- พลาสติก • ขวดใส 7 กิโลกรัม • ขวดขาว 6.5 กิโลกรัม • เศษขวด 24 กิโลกรัม - กระดาษ • กระดาษลัง 32 กิโลกรัม • กระดาษสี 41 กิโลกรัม		56 บาท 97 บาท 9 บาท 128 บาท 102 บาท	

ตารางแสดงรายรับจากการขายขยะ

ครั้งที่ 3 วันที่ 13 ก.ย. 53	- พลาสติก			
	• ขวด	17 กิโลกรัม	136 บาท	
	• แก้วพลาสติก	5 กิโลกรัม	30 บาท	
	• ขวดขาว	18 กิโลกรัม	270 บาท	
	- กระดาษ			
	• กระดาษลัง	54 กิโลกรัม	216 บาท	
	• กระดาษ	28.2 กิโลกรัม	70.5 บาท	
	- แก้ว			
	• ขวดแก้ว	3 กิโลกรัม	1.2 บาท	
รวม		342.3 กิโลกรัม	1670.09 บาท	

จากตาราง พบว่าในช่วงการดำเนินงานบริหารจัดการธนาคารขยะ ขายขยะจากสมาชิกที่นำมาฝากได้ 342.3 กิโลกรัม เป็นเงิน 1670.09 บาท